

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської сільської
ради Одеського району Одеської області
Одеський приватний заклад освіти «Тіква–Ор Sameax»

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
III ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»**

Одеса
2026

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»
Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської сільської
ради Одеського району Одеської області
Одеський приватний заклад освіти «Тіква–Ор Sameax»

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
III ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«МОДЕРНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ
В СУЧАСНИХ
ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ»**

Одеса
2026

УДК: 371

DOI: <https://doi.org/10.24195/ModernisationEP-2026-3>

М 74

*Рекомендовано до друку Вченою Радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»
Протокол № 10 від 26 лютого 2026 року*

Рецензенти:

***Княжева Ірина**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки Університету Ушинського;*

***Тягнирядно Євгенія**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мовної підготовки Одеського державного університету внутрішніх справ.*

М 74 Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти:
збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Одеса, Україна, 20 лютого 2026 року). Університет Ушинського. Одеса:
Бондаренко М.О., 2026. 372 с.

ISBN 978-617-8814-06-9

УДК: 371

*Усі матеріали збірника подаються у редакції авторів.
Відповідальність за достовірність фактів несуть автори.*

ISBN 978-617-8814-06-9

- © Кафедра педагогіки Університету Ушинського, 2026;
- © Нерубайський академічний ліцей №1 Нерубайської сільської ради Одеського району Одеської області, 2026;
- © Одеський приватний заклад освіти «Тіква–Ор Sameax», 2026.

СЕКЦІЯ № 2: ПРОФЕСІЙНА МАЙСТЕРНІСТЬ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....118

1. Андреева Т.Г. Психологічні особливості та механізми керування емоційним станом підлітків118
2. Алаторських І.В. Профільне навчання української мови та літератури: шлях до особистісної самореалізації учнів 129
3. Вівсюк О.О. Логіка успіху: як знання математики відкривають двері до престижних професій 140
4. Волянська Т.М. Навчання зарубіжної літератури в умовах профільної старшої школи – сучасні виклики та можливості 147
5. Gilko A. Teaching english in profile secondary school: modern challenges and innovative approaches 157
6. Довганюк С.О. Профорієнтаційний потенціал уроків української мови та літератури в умовах профільного навчання 164
7. Демченко В.В. Формування в учнів профорієнтаційних компетентностей на уроках фізичної культури у процесі використання ігрових видів спорту..... 174
8. Данілова І.В. Дослідницько-пошукова діяльність дошкільників як умова формування їх пізнавальних інтересів..... 178
9. Du Jingyi The role of visual arts in developing ethnocultural competence of modern school students 191
10. Зубрицька С.П. Старша профільна школа як простір особистісного та професійного становлення 198
11. Захарова А.А. Розвиток старшої профільної школи в умовах сучасних освітніх трансформацій..... 205
12. Іванова І.В. Профорієнтація в початковій школі як важлива складова формування особистості учня..... 212
13. Калінчук Л.О. Психолого-педагогічні особливості формування світогляду учнів підліткового віку під впливом комунікаційних технологій 222
14. Кораблев В.В. Сучасна інтроспекція параметрів застосування освітньої робототехніки у розрізі STEM-освітньої моделі навчання..... 236
15. Люлька О.С. Ідеї та практики Нової української школи у викладанні мистецтва в профільній старшій школі 241
16. Мороз Н.О. Профорієнтаційна робота з учнями початкової ланки у Новій українській школі..... 251
17. Маркітан С.В. Сучасний урок географії в старших класах: від карти до життєвих рішень..... 259
18. Прокопенко Т.В. Психолог у статусі кар’єрного радника: реалізація концепції профільного навчання в Новій українській школі 265
19. Павловська Ю.М. Пізнання власних здібностей як основа ранньої профорієнтації учнів початкової школи275

*Люлька Олена Сабіровна,
вчитель мистецтва
Нерубайського академічного ліцею №1
Нерубайської сільської ради
Одеського району Одеської області*

ІДЕЇ ТА ПРАКТИКИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ У ВИКЛАДАННІ МИСТЕЦТВА В ПРОФІЛЬНІЙ СТАРШІЙ ШКОЛІ

Актуальність дослідження. Реформування загальної середньої освіти в Україні в межах концепції «Нова українська школа» зумовило суттєві зміни у цілях, змісті та підходах до навчання на всіх рівнях освіти. Особливої актуальності ці трансформації набувають у профільній старшій школі, яка покликана не лише забезпечити поглиблену підготовку учнів відповідно до їх освітніх інтересів, а й сформувати ключові компетентності, необхідні для успішної самореалізації в подальшому навчанні, професійній діяльності та суспільному житті.

У цьому контексті мистецька освіта посідає важливе місце, оскільки вона сприяє розвитку творчого мислення, емоційного інтелекту, ціннісних орієнтацій та культурної ідентичності старшокласників. Мистецтво як освітня галузь виходить за межі суто естетичного виховання, перетворюючись на потужний інструмент формування світогляду, здатності до рефлексії, критичного осмислення дійсності та усвідомленого сприйняття культурних процесів. Ідеї Нової української школи (НУШ) ґрунтуються на компетентнісному, діяльнісному та особистісно-орієнтованому підходах, що вимагає переосмислення традиційних методів викладання мистецьких дисциплін у старшій школі.

Профільна старша школа створює додаткові можливості для реалізації цих підходів, оскільки дозволяє варіювати зміст мистецької освіти залежно від обраного профілю, освітніх потреб і професійних намірів учнів. У такому освітньому середовищі мистецтво може виступати як самостійний профільний

напряма або як інтегрований компонент, що підсилює гуманітарну, технологічну чи креативну спрямованість навчання.

Отже, актуальність дослідження зумовлена потребою теоретичного осмислення ідей НУШ та аналізу практик їх запровадження у викладанні мистецтва в профільній старшій школі. Вивчення цих аспектів дає змогу визначити ефективні підходи до організації мистецької освіти, що відповідають сучасним освітнім стандартам і сприяють всебічному розвитку особистості учня.

Виклад основного матеріалу. Нова українська школа як освітня реформа визначає стратегічний курс розвитку загальної середньої освіти, спрямований на формування компетентної, відповідальної та творчої особистості. Її ідеї ґрунтуються на переорієнтації освітнього процесу з накопичення знань на розвиток умінь, цінностей і практичного досвіду. У профільній старшій школі ці підходи набувають особливого значення, оскільки саме на цьому етапі відбувається усвідомлений освітній і професійний вибір учнів. Мистецька освіта в такому контексті стає важливим чинником особистісного та культурного розвитку.

Концепція НУШ підкреслює необхідність формування ключових компетентностей, серед яких культурна обізнаність і самовираження посідають окреме місце. Саме мистецтво створює умови для розвитку емоційної сфери, образного мислення та здатності до інтерпретації соціокультурних явищ. У профільній старшій школі ці якості сприяють не лише загальному розвитку, а й підготовці до подальшої освіти у сферах гуманітарного, креативного або соціального спрямування [2, с. 5–7].

Важливою ідеєю НУШ є компетентнісний підхід, який передбачає інтеграцію знань, умінь і ставлень у цілісні результати навчання. Для мистецької освіти це означає відхід від формального засвоєння теоретичних відомостей про стилі, жанри чи митців. Натомість акцент переноситься на здатність учнів аналізувати художні твори, створювати власні продукти та усвідомлювати їхній культурний сенс. Такий підхід відповідає потребам

старшокласників у самовираженні та самостійності. Нормативною основою впровадження ідей НУШ у профільній старшій школі є Державний стандарт профільної середньої освіти. У ньому визначено очікувані результати навчання, що орієнтують освітній процес на практичну діяльність, критичне мислення та міжпредметні зв'язки. Мистецька освітня галузь у стандарті розглядається як важливий ресурс формування світоглядних і соціальних компетентностей учнів [1, с. 18–21].

Особистісно-орієнтований підхід, задекларований у НУШ, передбачає врахування індивідуальних освітніх потреб, інтересів і здібностей учнів. У профільній старшій школі це реалізується через можливість вибору рівня вивчення мистецтва, тематики проєктів та форм творчої діяльності. Така організація навчання підсилює мотивацію старшокласників і сприяє формуванню відповідальності за власну освітню траєкторію.

Значну роль у концепції НУШ відіграє діяльнісний підхід, який безпосередньо пов'язаний із природою мистецької освіти. Навчання через практику, творчі завдання та проєктну діяльність дозволяє учням набути реального досвіду художньої комунікації. Це особливо важливо в профільній старшій школі, де мистецтво може виконувати функцію підготовки до майбутньої професійної діяльності в креативних індустріях [8, с. 22–24].

Профільна старша школа в умовах НУШ передбачає варіативність освітніх програм і гнучкість змісту навчання. Це створює умови для поглибленого вивчення мистецтва або його інтеграції з іншими освітніми галузями. У результаті мистецька освіта перестає бути другорядною та набуває статусу повноцінного інструмента розвитку ключових і предметних компетентностей.

Важливим аспектом ідей НУШ є інтеграція навчального змісту. Для мистецької освіти це означає поєднання знань з історії, літератури, громадянської освіти, технологій і медіаграмотності. Такий підхід дозволяє учням усвідомити взаємозв'язок мистецтва з реальними соціальними та культурними процесами, що відповідає завданням сучасної профільної освіти

[10, с. 9–11]. Переосмислення ролі вчителя є ще однією ключовою ідеєю Нової української школи. Учитель мистецтва в профільній старшій школі виступає не лише джерелом інформації, а й фасилітатором творчого процесу, наставником і партнером у навчанні. Така позиція сприяє розвитку довіри, відкритості та активної взаємодії між учасниками освітнього процесу.

У контексті НУШ змінюється й підхід до оцінювання навчальних досягнень. Формувальне оцінювання, орієнтоване на зворотний зв'язок і саморефлексію, є особливо актуальним для мистецької освіти. Воно дозволяє оцінювати не лише кінцевий результат, а й процес творчої діяльності, що відповідає специфіці художньої практики [12, с. 37–39].

Ідеї НУШ також акцентують увагу на виховному потенціалі освіти. Через мистецтво учні профільної старшої школи засвоюють цінності культурної спадщини, толерантності та поваги до різноманіття. Це сприяє формуванню громадянської позиції та культурної самосвідомості молоді в умовах сучасних соціальних викликів.

Профільна мистецька освіта в логіці НУШ орієнтується на підготовку учнів до життя в динамічному культурному середовищі. Вона формує здатність адаптуватися до змін, працювати в команді та презентувати власні ідеї. Такі якості є важливими не лише для майбутніх митців, а й для представників інших професій. У наукових дослідженнях підкреслюється, що реформування мистецької освіти в межах НУШ потребує методичного оновлення та підвищення професійної готовності вчителів. Важливою умовою успіху є поєднання нормативних вимог зі свободою педагогічної творчості. Це дозволяє адаптувати ідеї реформи до конкретних умов закладу освіти та потреб учнів [9, с. 14–16].

Отже, ідеї Нової української школи створюють концептуальне підґрунтя для оновлення мистецької освіти у профільній старшій школі. Вони спрямовані на формування компетентної, культурно розвиненої та соціально активної особистості. Реалізація цих ідей у мистецькій галузі відкриває нові можливості для поєднання творчості, освіти та особистісного зростання старшокласників.

Реалізація ідей Нової української школи у викладанні мистецтва в профільній старшій школі передбачає насамперед зміну логіки організації освітнього процесу. Освітня діяльність вибудовується не навколо передачі готових знань, а навколо досягнення визначених результатів навчання та розвитку компетентностей. Учень у такій моделі стає активним учасником освітнього процесу, а мистецтво — середовищем для творчої взаємодії, самовираження та рефлексії.

Однією з ключових практик є проєктно-орієнтоване навчання, яке відповідає діяльнісному підходу НУШ. У межах мистецьких дисциплін проєкти можуть охоплювати створення візуальних, музичних або мультимедійних продуктів, організацію виставок, перформансів чи мистецьких подій. Такі форми роботи дозволяють поєднати теоретичні знання з практичними вміннями та розвинути навички командної взаємодії [3, с. 21–23].

Важливою практикою є індивідуалізація навчання, що реалізується через вибір тем, форм і рівнів складності завдань. У профільній старшій школі учні мають можливість поглиблено працювати з тими видами мистецтва, які відповідають їхнім інтересам і професійним намірам. Це підвищує мотивацію до навчання та сприяє формуванню відповідальності за власні освітні результати. Значну роль у впровадженні ідей НУШ відіграє оновлення змісту мистецької освіти відповідно до освітніх програм. Навчальні програми для 10–11 класів передбачають варіативність тем, міждисциплінарні зв'язки та орієнтацію на сучасні культурні процеси. У результаті мистецтво розглядається не лише як історико-культурний феномен, а як жива практика, актуальна для сучасної молоді [5, с. 4–6].

Практика інтегрованого навчання активно застосовується у викладанні мистецтва в профільній старшій школі. Поєднання мистецьких дисциплін з історією, літературою, громадянською освітою або технологіями дозволяє створювати цілісні навчальні модулі. Такий підхід сприяє глибшому розумінню культурних явищ і формує в учнів системне бачення світу.

Суттєвим елементом реалізації ідей НУШ є використання формувального оцінювання. У мистецькій освіті воно проявляється через портфоліо учнівських робіт, самооцінювання, взаємооцінювання та рефлексивні обговорення. Це дозволяє оцінювати не лише кінцевий результат, а й динаміку творчого розвитку учня, що відповідає вимогам профільної освіти [6, с. 8–10].

Зміна ролі вчителя є ще однією важливою практикою впровадження НУШ. Учитель мистецтва виступає як тьютор, консультант і організатор освітнього простору, а не як єдине джерело знань. Така модель взаємодії сприяє розвитку довіри, відкритості та партнерських відносин між учителем і учнями.

Активне використання цифрових технологій є характерною рисою сучасних практик викладання мистецтва. У профільній старшій школі це може включати роботу з цифровою графікою, відеомонтажем, онлайн-галереями та освітніми платформами. Цифрове середовище розширює можливості творчої діяльності та відповідає запитам сучасних учнів.

Важливим орієнтиром для організації освітнього процесу є положення реформи профільної освіти, які акцентують увагу на практичній спрямованості навчання. У мистецькій освіті це реалізується через залучення учнів до реальних культурних практик, співпрацю з місцевими закладами культури та участь у мистецьких проєктах громади [4, с. 12–14]. Практики міжкультурного діалогу також посідають важливе місце у викладанні мистецтва. Ознайомлення з українським і світовим культурним контекстом, порівняння художніх традицій і стилів сприяють розвитку толерантності та культурної обізнаності. Це особливо актуально в умовах глобалізації та європейської інтеграції освіти.

Значний потенціал мають модельні навчальні програми НУШ для профільної школи, які орієнтують педагогів на гнучке проектування курсів. Вони дозволяють адаптувати зміст мистецької освіти до потреб конкретного закладу та освітнього профілю. Така свобода педагогічного вибору створює умови для творчих експериментів і методичних інновацій [7, с. 6–8].

Практика розвитку художньо-практичних компетентностей ґрунтується на активному залученні учнів до творчої діяльності. У процесі навчання вони

опановують різні техніки, засоби художньої виразності та навички презентації власних робіт. Це формує впевненість у власних можливостях і готовність до подальшої професійної самореалізації. Досвід європейських країн свідчить про ефективність поєднання мистецької освіти з практичною діяльністю та міждисциплінарними підходами. Використання таких практик у профільній старшій школі України сприяє підвищенню якості мистецької підготовки та її відповідності сучасним освітнім тенденціям [11, с. 7–9].

Отже, практики реалізації ідей НУШ у викладанні мистецтва в профільній старшій школі базуються на діяльнісному, компетентнісному та особистісно-орієнтованому підходах. Вони забезпечують умови для творчого розвитку учнів, формування ключових компетентностей і підготовки до свідомого професійного вибору. Комплексне впровадження цих практик підвищує роль мистецької освіти в сучасній системі профільної школи.

Висновки. Реформування загальної середньої освіти в межах концепції «Нова українська школа» зумовило переосмислення ролі мистецької освіти в профільній старшій школі. Мистецтво перестає виконувати допоміжну функцію та набуває статусу важливого засобу формування ключових і предметних компетентностей учнів. Воно сприяє розвитку творчого мислення, культурної самосвідомості та здатності до критичного осмислення соціокультурних явищ.

Ідеї НУШ, зокрема компетентнісний, діяльнісний і особистісно-орієнтований підходи, створюють концептуальне підґрунтя для оновлення змісту й методів викладання мистецтва. Їх реалізація в профільній старшій школі забезпечує відповідність освітнього процесу сучасним стандартам і потребам учнів. Важливим результатом є формування в старшокласників умінь застосовувати мистецькі знання в реальних життєвих і професійних ситуаціях. Практики проектного навчання, інтеграції освітніх галузей, використання цифрових технологій та формувального оцінювання доводять свою ефективність у мистецькій освіті. Вони активізують пізнавальну діяльність учнів, підвищують мотивацію до навчання та сприяють розвитку навичок

самостійної й командної роботи. Такі підходи дозволяють розкрити індивідуальний творчий потенціал кожного учня.

Особливу роль у впровадженні ідей НУШ відіграє професійна діяльність учителя мистецтва, який виступає організатором освітнього середовища та партнером у навчанні. Його готовність до методичних інновацій, рефлексії та творчого пошуку є необхідною умовою успішної реалізації реформ. Саме від педагогічної майстерності значною мірою залежить якість мистецької освіти в профільній старшій школі. Отже, впровадження ідей і практик Нової української школи у викладанні мистецтва в профільній старшій школі відкриває широкі можливості для всебічного розвитку особистості учня. Мистецька освіта за таких умов сприяє формуванню культурно зрілої, соціально активної та творчо мислячої молоді.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Державного стандарту профільної середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 25.07.2024 № 851 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/851-2024-%D0%BF> (дата звернення: 20.01.2026).

2. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/988-2016-%D1%80> (дата звернення: 19.01.2026).

3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / за заг. ред. М. Грищенка. Київ : Міністерство освіти і науки України, 2016 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 16.01.2026).

[D1%80%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%BD%D0%B0.pdf](https://dpspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/17086/1/%D0%84%D0%92%D0%A0%D0%9E%D0%9F%D0%95%D0%99%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%98%D0%99%20%D0%94%D0%9E%D0%A1%D0%92%D0%86%D0%94%20.pdf) (дата звернення: 17.01.2026).

11. Кравченко Л. М., Маєвська О. Європейський досвід формування художньо-практичної компетентності особистості [Електронний ресурс] *Мистецтво та освіта*. 2017. Вип. № 3 (85). С. 6–10. Режим доступу: <https://dpspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/17086/1/%D0%84%D0%92%D0%A0%D0%9E%D0%9F%D0%95%D0%99%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%98%D0%99%20%D0%94%D0%9E%D0%A1%D0%92%D0%86%D0%94%20.pdf> (дата звернення: 16.01.2026).

12. Нова українська школа: poradnyk dla vchytelja / za zag. red. H. M. Bıbık. – Київ : Літера ЛТД, 2019 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2020/07/nus-poradnyk.pdf> (дата звернення: 15.01.2026).

Наукове видання

Колектив авторів

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
III ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
М. ОДЕСА, УКРАЇНА, 20 ЛЮТОГО 2026 РОКУ

Українською мовою

Відповідальний редактор: Ірина Олександрівна Бартенєва
*кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д.Ушинського»*

Підписано до друку 06.03.2026 р.
Формат 60×84/16. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman
Друк офсетний. Ум. друк. арк. 21,62. Наклад 300 прим.
Зам. № 0603/1

Надруковано з готового оригінал-макета у друкарні «Апрель»
ФОП Бондаренко М. О.
65045, м. Одеса, вул. В. Арнаутська, 60
Тел.: +38 (048) 700 11 55
info@aprel.od.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців ДК № 4684 від 13.02.2014

